

การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของผู้บริหารโรงเรียนในตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
WORK PERFORMANCE ACCORDING TO IDDHIPADADHAMMA
OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN NAI MUANG SUB DISTRICT MUANG DISTRICT LAMPHUN
PROVINCE

ประดิษฐ์ จินมัยชัย^๑

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ ๑) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากร ที่มีต่อการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรม ของผู้บริหารโรงเรียนจักรคำคณาทร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ๒) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากร ที่มีต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักอิทธิบาทธรรม ของผู้บริหารโรงเรียนจักรคำคณาทร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ๓) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรม ของผู้บริหารโรงเรียน จักรคำคณาทร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ดำเนินการวิจัยโดยการวิจัยแบบผสม (Mixed Medthods) ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากร ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนจักรคำคณาทร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำนวน ๒๑๒ คน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครู เจ้าหน้าที่ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในโรงเรียนจักรคำคณาทร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างโดยการเทียบสัดส่วนตาม (Proportional Multi-Stage Random Sampling) ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๔๐ คน ใช้การสุ่มแบบเจาะจง ในการแจกแบบสอบถาม ได้แก่ บุคลากร จำนวน ๑๔๐ นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ความถูกต้องในการตอบแบบสอบถาม แล้วนำมาคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการบันทึกคะแนนแต่ละข้อของแต่ละคนลงในแบบสกริป (Coding Form) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาค่าความถี่ร้อยละ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Anova) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างนี้สำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) ในส่วนของข้อคำถามปลายเปิดที่ได้จากข้อมูลสัมภาษณ์ ผู้วิจัยทำการจัดกลุ่มข้อมูล(Data Grouping) สารของประเด็น จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique)

จากการศึกษาผลการวิจัยพบว่า

๑. บุคลากรในโรงเรียนจักรคำคณาทร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีระดับความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อจำแนกรายเป็นด้านพบว่าระดับความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ด้านนั้น อยู่ในระดับมากที่สุดรองลงมาคือด้านวิมังสา รองลงมาคือด้านจิตตะส่วนด้านวิริยะส่วนด้านวิริยะอยู่ในลำดับน้อยที่สุด

๒. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนจักรคำคณาทร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ด้วยการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างตามการจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน พบว่า ด้านเพศ ด้านอายุและรายได้ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านระดับการศึกษามีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลแนะนำที่สำคัญพบว่า มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือนอกจากการใช้หลักอิทธิบาทธรรมแล้วควรนำหลักธรรมอื่นๆมาปรับประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน เช่น หลักธรรมอภิบาล หลักพรหมวิหาร 4 หลักสังคหวัตถุ 4 เป็นต้น

^๑ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ ๓ “นวัตกรรมสร้างสรรค์ชุมชน และสังคมไทย ๔.๐”
วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ณ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กล่าวโดยสรุป ทุกองค์กร ทุกหน่วยงานต้องนำหลักธรรมมาปรับประยุกต์ใช้ในการทำงาน หลักธรรมหรือคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้านั้น ถึงแม้ว่าจะมีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล นับถึงปัจจุบันเป็นเวลาสองพัน กว่าปีแล้ว แต่ทุกหลักธรรมยังคงทันสมัยอยู่เสมอ สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นเครื่องดำเนินชีวิตและแนวทางในการบริหารงานได้เป็นอย่างดี ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะหลักธรรมดังกล่าวเป็นความจริงที่ สามารถพิสูจน์ได้ที่เรียกว่า “สังขธรรม” ปฏิบัติให้เห็นผลได้อย่างแท้จริงอยู่ที่เรานำหลักธรรมข้อใดมาใช้ให้เหมาะสมกับตัวเรา กับองค์กรให้มากที่สุด สำหรับนักบริหารก็มีหลักธรรมสำหรับยึดถือและปฏิบัติอย่างมากมาย เพื่อให้การทำงานนั้น บรรลุตามวัตถุประสงค์

คำสำคัญ : อิทธิบาทธรรม ,สังขธรรม

Abstract

This research aims 1) to study opinions of personnel on performance according to Iddhipada principles of the administrator of Chak Kham Khanathon School in Nai Muang Sub-district, Muang District, Lamphun Province, 2) to compare opinions of personnel on school administration according to Iddhipada principles of Chak Kham Khanathon School administrator, Nai Muang Sub-district, Muang District, Lamphun Province and 3) to study the guidelines of promoting the operations according to Iddhipada principles of Chak Kham Khanathon School administrator in Nai Muang Sub-district, Muang District Lamphun Province. The research was conducted with mixed methods. The Popwlatiovy From 212 personnel who worked in Chak Kham Khanathon School in Nai Muang Sub-district, Muang District, Lamphun Province, Indviding teachers and officers who were involved in Chak Kham Khanathon School in Nai Muang Sub-district, Muang District, Lamphun Province. sampling The samples cluster of 140 people by purposive sampling All questionnaires were verified and inspected validity so that the completel sissue would be selected for data analysis by recording scores in each item of each individual in the coding form. Data were analyzed with a program for social science research to find frequency, percentage, mean and standard deviation. The hypothesis was tested with T-test and F-test with One-way Anova. When finding difference, it was tested with Least Significant Difference: LSD. For open-end questions from the interview, the researcher conducted data grouping to find subject matters and then used content analysis technique.

This research is a : The results of this research use as follow

1. Personnel in ChakKham Khanathon School in Nai Muang Sub-district, Muang District, Lamphun Province had opinions on performance according to principles of Iddhipada 4 in the overall at high level When considering each aspect, it was found that opinions on performance according to Iddhipada 4 that acquired highest mean was intention (Chanda) followed by investigation (Vimansa) and consciousness The aspect that had least mean was effort or energy (Viriya)

2. The comparison of the opinion level on performance of the administrator of Chak Kham Khanathon School in Nai Muang Sub-district, Muang District, Lamphun Province was performed by proving hypothesis and analyzing differences categorized by personal factors such as gender, age, educational level and monthly income. The result was found that for the terms

of gender, age and income, they did not have different opinions. However, they had distinct opinion on educational level so such hypothesis could be accordingly accepted.

3. After interviewing the informants, the researcher found that they had similar opinions in the same way that apart from the principles of Iddhipada 4, other Dharma principles should be also applied in operations such as good governance, Four Sublime States of Mind and Sangahavatthu 4 etc.

In conclusion, every organization and institute should implement and apply Dharma principles in working. Although the moral principles and teachings of the Buddha have been originated since the Buddha Era and it's been more than two thousand years till today, they are still modern and can be applied as the way of living and guidelines for good administration. The reason is because such moral principle is eternal truth that can be always proven. Any person who exercises this principle in living can successfully practice it and see its real result but it depends on what moral principle we will choose that is most suitable to ourselves and the organization. Furthermore, the administrators have many moral principles that they follow and exercise so as to achieve the work by its objectives.

Keywords : Iddhipadadhamma, Truth.

บทนำ

การศึกษาของประเทศไทยมีนโยบายและการปฏิบัติงานให้มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ การบริหารบุคคล การบริหารงานทั่วไปและยังมีคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง นอกจากนี้จะต้องมีคณะกรรมการคอยกำกับดูแลโดยทั้งหมด ๓ ระดับคือ ระดับกระทรวงระดับเขตพื้นที่และระดับสถานศึกษา ซึ่งคณะกรรมการของแต่ละระดับจะมีบทบาทในการตรวจสอบ การปฏิบัติงาน การกำหนดนโยบายเพื่อให้ทุกส่วนในสังคมได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามเจตนารมณ์ของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ จากการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารการศึกษาโดยเน้น ให้มีการปฏิบัติงานให้สอดคล้องตามหลักธรรมและการกระจายอำนาจเป็นแนวทางในการบริหารการศึกษาให้มี ประสิทธิภาพ เพื่อให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานั้น ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องตระหนักถึงการ ปฏิบัติงานด้านการศึกษาแบบใหม่ให้มีหลักคุณธรรมจริยธรรมก็จะทำให้สังคมเกิดความเชื่อมั่นในด้านคุณภาพของ การศึกษาของโรงเรียนที่มีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมของพระพุทธเจ้า

การปฏิบัติงานของผู้บริหารนับเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ การ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ได้กำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในการขับเคลื่อน กระบวนการจัดการศึกษาให้ดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้แต่ผู้บริหารโรงเรียนก็ยังมีปฏิบัติงานที่อาจไม่ เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ จึงทำให้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการศึกษาลดลง อาจจะสืบ เนื่องมาจากปัจจัยหลายอย่าง ที่ทำให้ผู้บริหารไม่สามารถบริหารการศึกษาในโรงเรียนให้เป็นไปตามที่สังคมคาดหวัง ในการจัดการศึกษาของประเทศไทยได้เช่น การบริหารงานของผู้บริหารบางที่ก็ต้องพบกับการลองผิดลองถูกความรู้และ การตัดสินใจที่ผู้บริหารต้องนำความรู้และทักษะที่มีอยู่มาใช้ในการบริหารงานเพื่อนำพาองค์กรสู่เป้าหมาย ซึ่ง บทความดังต่อไปนี้ เป็นการสรุปรวบรวมประเด็นจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) และจากการประมวลข้อมูล จากผู้บริหารใหม่หลายๆท่านซึ่งในส่วนของกระบวนการจัดสนทนากลุ่ม(Focus Group) มีประเด็นในการสนทนากลุ่ม 3 ประเด็น คือ ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานในตำแหน่ง, ปัจจัยที่ทำให้ประสบผลสำเร็จในการบริหารองค์กร และสิ่งที่ควรที่จะเพิ่มในหลักสูตร เพื่อช่วยให้การบริหารงานในองค์กรมีความพร้อมและประสบผลสำเร็จมากที่สุด

การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ ๓ “นวัตกรรมสร้างสรรค์ชุมชน และสังคมไทย ๔.๐”
วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ณ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การสนทนากลุ่ม^๒ และจากการประมวลความรู้ในภาพรวม ประเด็นที่ ๑ ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานในตำแหน่ง พบว่า ปัญหา คือ เรื่องของการวางตน ประเด็นที่ ๒ ปัจจัยและวิธีการที่ใช้ในการแก้ปัญหาและประเด็นที่ ๓ สิ่งที่จะเพิ่มในหลักสูตร ดังนั้น ผู้บริหารต้องนำปัญหาทั้งสามประเด็นนั้นมาทำให้เกิดปัญหาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมในสิ่งที่บกพร่องนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ให้มากที่สุดและควรนำหลักธรรมขององค์สัมมาสัมพุทธเจ้ามาปรับประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานในโรงเรียนเพื่อให้มีหลักคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงานและการศึกษาให้มีความรับผิดชอบต่อนักเรียน ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ได้กำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐ – ๒๕๕๔) โดยได้กำหนดเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไว้ ๕ ยุทธศาสตร์ ในยุทธศาสตร์ข้อที่ ๕ ได้กำหนดไว้ว่า^๓ การบริหารการจัดการประเทศให้มีประสิทธิภาพซึ่งการบริหารจัดการที่ดีจะต้องมีการกระจายอำนาจ ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๘๐^๔ ข้อ ๓ การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้ได้ก็โดยทุกคนต้องมีการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้ติดตามหลักคุณธรรมโดย ได้กำหนดไว้ว่า ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างคุณธรรมในการบริหารจัดการเพื่อมุ่งเน้นความเป็นอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขโดยให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างการพัฒนาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมให้สอดคล้องกับการเรียนรู้คุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่องที่ขับเคลื่อนด้วยการเชื่อมโยงสถาบันการศึกษา กับสถาบันศาสนา อย่างสมดุลให้เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตในสังคมไทย การศึกษาเชื่อว่า มนุษย์เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุด การที่จะทำคนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้ จะต้องอาศัยการบริหารจัดการด้านการศึกษาในโรงเรียนและการปฏิบัติตามหน้าที่ในโรงเรียนอย่างจริงจัง อันเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะเป็นตัวขับเคลื่อนองค์กรทางการศึกษาให้เกิดการพัฒนาและส่งผลให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีความรู้มีประสิทธิภาพ ซึ่งการบริหารจัดการที่ดีจะต้องมีการปฏิบัติตามหลักคุณธรรมในการดำเนินชีวิตเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ตามวัตถุประสงค์ การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติโดยนำหลักธรรมทางศาสนา มาปฏิบัติประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาการศึกษาของชาติ

สถานการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำพูน เขต ๓๕ นั้น มีโรงเรียนมัธยมประจำจังหวัดลำพูน ต.ในเมือง อ.เมือง จ.ลำพูน เป็นหน่วยงานทางการศึกษา เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีหน้าที่หลักในการจัดการเรียนการสอน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้แก่ โรงเรียนจักรคำคณาทร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ผู้บริหารโรงเรียนได้ปฏิบัติงานการบริหารการศึกษาให้ดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ โดยมีแนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกับเป้าหมายและนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ทำให้เกิดผลในการบริหารและปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพและคุณธรรมมาโดยตลอด

โรงเรียนจักรคำคณาทร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ได้ปฏิบัติงานสอดคล้องกับเป้าหมายและนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการทำให้เกิดผลในการบริหารและปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพและคุณธรรมมาโดยตลอด ในขณะเดียวกัน โรงเรียนจักรคำคณาทรเป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีบุคลากรและนักเรียนเป็นจำนวนมาก อาจทำให้การปฏิบัติงานย่อมมีปัญหาและอุปสรรคบ้าง ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากสรุปการรายงานผลการศึกษา ในปี ๒๕๕๘ จึงมีความสนใจศึกษาและนำผลการวิจัยมานำเสนอต่อผู้บริหารได้นำมาปรับปรุงในการปฏิบัติงานต่อไป ด้วย

^๒ ธนสารบัลลังก์ปัทมา, การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ

^๓ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๒ ฉบับลงประชามติ, หมวดที่ ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ ๔ มาตรา ๘๐, (พ.ศ. ๒๕๕๐), หน้า ๓๒

^๔ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๐) หน้า ๑๔-๑๕

การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ ๓ “นวัตกรรมสร้างสรรค์ชุมชน และสังคมไทย ๔.๐”
วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ณ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เหตุผลนี้ ผู้ศึกษาวิจัยจึงต้องศึกษาถึงการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรม^๕ ของผู้บริหารโรงเรียนในตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ให้ความสำคัญสอดคล้องกันตามหลักอิทธิบาทธรรมของผู้บริหารโรงเรียนในตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล และแนวทางการปฏิบัติงานที่ใช้หลักอิทธิบาทอิทธิบาทธรรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน ให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด และยั่งยืนตลอดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากร ที่มีต่อการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรม ของผู้บริหารโรงเรียนจักรคำคณาทร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
๒. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากร ที่มีต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักอิทธิบาทธรรม ของผู้บริหารโรงเรียนจักรคำคณาทร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
๓. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรม ของผู้บริหารโรงเรียน จักรคำคณาทร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาโดยการบูรณาการจากหลักอิทธิบาท ๔ ในพระไตรปิฎก^๖ ที่ได้นำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วยหลักธรรม ๔ หลัก^๖ คือ ๑. ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น ๒. วิริยะ ความพากเพียรในสิ่งนั้น ๓. จิตตะ ความเอาใจใส่ฝึกฝนในสิ่งนั้น ๔. วิมังสา ความหมั่นสอดส่องในเหตุผลของสิ่งนั้น

ขอบเขตด้านตัวแปร ได้แก่ ตัวแปร สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา รายได้ และ ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของ บุคลากร ที่มีต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนตามหลักอิทธิบาท ๔ ของโรงเรียนจักรคำคณาทร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ซึ่งหลักธรรมที่นำมาใช้ในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วยหลักธรรม ๔ หลักคือ ๑. ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น ๒. วิริยะ ความพากเพียรในสิ่งนั้น ๓. จิตตะ ความเอาใจใส่ฝึกฝนในสิ่งนั้น ๔. วิมังสา ความหมั่นสอดส่องในเหตุผลของสิ่งนั้น

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากร โรงเรียนจักรคำคณาทร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำนวน ๑๔๐ คน จากบุคลากรทั้งหมด ๒๑๒ คน ผู้ให้ข้อมูลหลัก (KeyInformants) จำนวน ๘ คน ประกอบด้วยบุคลากรจำนวน ๗ คน ผู้ปกครอง จำนวน ๑ คน

ขอบเขตด้านสถานที่

เป็นสถานศึกษาซึ่งอยู่ในสังกัดของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓๕ เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำจังหวัดลำพูน คือ โรงเรียนจักรคำคณาทร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ใช้เวลาในการศึกษาตั้งแต่ เดือนมีนาคม ๒๕๕๙ ถึงเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ รวมเป็นระยะเวลา 12 เดือน

สมมุติฐานในการวิจัย

บุคลากรที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ที่ต่างกัน ที่มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของผู้บริหารโรงเรียนจักรคำคณาทร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

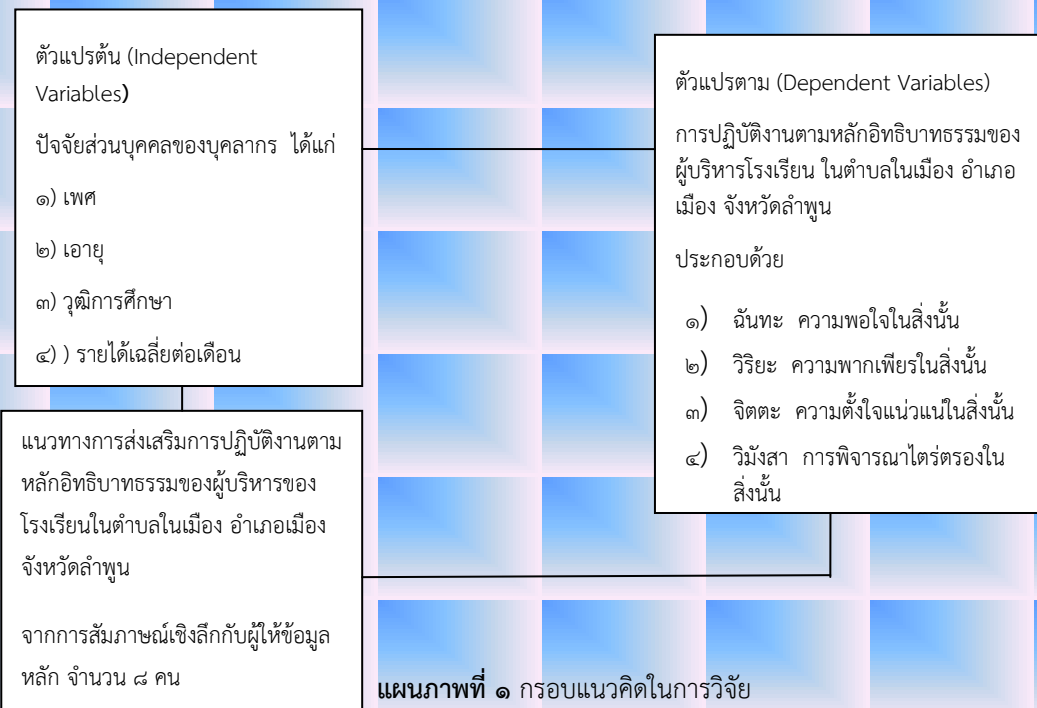
^๕ อภิ.วี. (ไทย)๓๕/๒๙๒.

^๖ พระไตรปิฎก ฉบับหลวง /๑๙/๒๗๗/๑๑๓๗

การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ ๓ “นวัตกรรมสร้างสรรค์ชุมชน และสังคมไทย ๔.๐”
วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ณ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนจักรคำคณาทร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน” จากการทบทวนแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ดังนี้



แผนภาพที่ ๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

ผู้วิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Medthods Research) คือใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitive Research) ด้วยการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มประชากรที่กำหนดไว้ และใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitive research) ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรโรงเรียนจักรคำคณาทร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำนวน ๒๑๒ คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยผู้วิจัยได้ใช้ตารางเครซี (Krejcie) และมอร์แกน^๗ (Morgan) ในการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างระดับความเชื่อมั่น ๙๕ % ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๔๐ คน ใช้การสุ่มแบบเจาะจง ในการแจกแบบสอบถาม ได้แก่ บุคลากร จำนวน ๑๔๐ ชุด

ผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบตัวต่อตัว (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน ๘ ท่าน ได้แก่ ๑) รองผู้อำนวยการโรงเรียนจักรคำคณาทร จำนวน ๓ ท่าน ๒) ครูชำนาญการพิเศษ จำนวน ๔ ท่าน ๓) ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน ๑ ท่าน

^๗ สุจิตรา บุญยรัตพันธุ์, ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับรัฐประศาสนศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๕๙), หน้า ๑๖๑.

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบการวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของผู้บริหารโรงเรียนจักรคำคณาทร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน” และผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้เก็บข้อมูลโดยเป็นแบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ ดังนี้

๑. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

สถิติพรรณนา สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนา การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของผู้บริหารโรงเรียนจักรคำคณาทร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Statist Deviation)

สถิติอนุมาน ใช้สำหรับทดสอบสมมุติฐาน เพื่อเปรียบเทียบ

การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของผู้บริหารโรงเรียนจักรคำคณาทร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยจำแนกตามปัจเจกบุคคล สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าที (T-test) ในกรณี ตัวแปรสองกลุ่มและการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างกันเป็นสำคัญน้อยที่สุด

๒. การวิเคราะห์ข้อคำถามปลายเปิด ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลได้กำหนดตามกรอบของการวิจัยจากนั้นนำข้อมูลที่ได้นำมาจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามกรอบที่กำหนดเอาไว้ แล้วทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency)

๓. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้วิจัยจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามลำดับความสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้ จากนั้น จึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาประกอบบริบท (Context analysis Technique) โดยการเขียนแบบพรรณนา

ผลการวิจัย

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน เพศ หญิง จำนวน ๑๐๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๙ มีอายุระหว่าง ๓๑-๔๐ ปี มีจำนวน ๕๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๔ มีการศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน ๘๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๙ มีรายได้ ๓๐,๐๐๑ - ๔๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๕๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๑

การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของผู้บริหารโรงเรียนจักรคำคณาทร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

บุคลากรในโรงเรียนจักรคำคณาทร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีระดับความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.561) และเมื่อจำแนกรายเป็นด้านพบว่าระดับความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ด้านดังนี้ อยู่ในลำดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.558)รองลงมาคือด้านวิมังสา ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.612) รองลงมาคือด้านจิตตะส่วนด้านวิริยะ ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.657 ส่วนด้านวิริยะอยู่ในลำดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.584)

ผลการทดสอบสมมุติฐาน

การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ ๓ “นวัตกรรมสร้างสรรค์ชุมชน และสังคมไทย ๔.๐”
วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ณ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บุคลากรที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของผู้บริหารโรงเรียนจักรคำคณาทร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน บุคลากรที่ เพศ อายุ รายได้ต่อเดือน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และบุคลากรที่ระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของผู้บริหารโรงเรียนจักรคำคณาทร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมุติฐานการวิจัย

ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก

๑. แนวทางในการส่งเสริมให้บุคลากรมีความพอใจในการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของผู้บริหารโรงเรียนจักรคำคณาทร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญพบว่า มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล เอาใจใส่ต่อบุคลากรในการปฏิบัติงาน คอยให้กำลังใจและสร้างแรงจูงใจหลายๆ

๒. แนวทางการส่งเสริมให้บุคลากรมีความขยันขันแข็งในการปฏิบัติงานหลักอิทธิบาทธรรมของผู้บริหารโรงเรียนจักรคำคณาทร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญพบว่า มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ควรมีความเพียรพยายามในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่และเต็มความสามารถ มีความทุ่มเทเสียสละอย่างแท้จริง ในการปฏิบัติงาน มุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานเพื่อส่วนรวมอย่างไม่ขาดตกบกพร่องต่อหน้าที่ที่จะเกิดแรงบันดาลใจมีความขยันขันแข็งในการทำงานตลอดไป

๓. แนวทางการส่งเสริมให้บุคลากรมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของผู้บริหารโรงเรียนจักรคำคณาทร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญพบว่า มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ควรมีความเพียรพยายาม ความอดทน นึกถึงส่วนร่วมเป็นที่ตั้ง ในการปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจอย่างเต็มที่และเต็มความสามารถ เอาใจใส่จดจ่อต่องานที่ปฏิบัติด้วยความตั้งใจจริง รวมทั้งการจืดจาง การไปศึกษาดูงาน เพื่อให้องค์ความรู้กับบุคลากร เพิ่มเติมเพื่อให้สามารถรับมือกับปัญหาต่างๆ ในการปฏิบัติงาน

๔. แนวทางการส่งเสริมให้บุคลากรมีการพิจารณาไตร่ตรองในการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของผู้บริหารโรงเรียนจักรคำคณาทรตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญพบว่า มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ การปฏิบัติตามแผนงานที่วางไว้และเริ่มปฏิบัติงานตามขั้นตอน และ ทบทวน พิจารณา ไตร่ตรอง และวิเคราะห์การปฏิบัติ งานอยู่อย่างสม่ำเสมอ เพื่อหาข้อบกพร่องนำไปแก้ไขในการปฏิบัติงานต่อไปตรง

การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ ๓ “นวัตกรรมสร้างสรรค์ชุมชน และสังคมไทย ๔.๐”
วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ณ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากการวิจัย ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ ทำให้ทราบถึงการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนจักรคำคณาทรและแนวทางในการส่งเสริมในการปฏิบัติงาน จึงสามารถสรุปเป็นแผนภาพองค์ความรู้ได้ ดังนี้



สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา เป็นแนวทางการส่งเสริม ดังนี้

ด้านฉันทะ คือ ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล เอาใจใส่ต่อบุคลากรในการปฏิบัติงาน คอยให้กำลังใจและสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากรในหลายๆด้าน

ด้านวิริยะ คือ ควรมีความเพียรพยายามในการปฏิบัติงานงานอย่างเต็มที่และเต็มความสามารถ มีความทุ่มเทเสียสละอย่างแท้จริง

การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ ๓ “นวัตกรรมสร้างสรรค์ชุมชน และสังคมไทย ๔.๐”
วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ณ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ด้านจิตตะ คือ ควรมีความเพียรพยายาม ความอดทน นึกถึงส่วนร่วมเป็นที่ตั้ง ในการปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจอย่างเต็มที่และเต็มความสามารถ

ด้านวิมังสา คือ ควรจะปฏิบัติงานตามแผนงานที่วางไว้และเริ่มปฏิบัติงานตามขั้นตอน และทบทวนพิจารณา ไตร่ตรอง และวิเคราะห์การปฏิบัติงานอยู่ตลอดเวลา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) ด้านฉันทะ ควรมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล เอาใจใส่ต่อบุคลากรในการปฏิบัติงาน คอยให้กำลังใจและสร้างแรงจูงใจหลายๆด้าน เช่น โดยการให้ สิ่งของ เครื่องมือ อุปกรณ์ในการทำงาน ให้ทั่วถึง กับบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ จัดให้บุคลากรปฏิบัติงานตามความสามารถของแต่ละบุคคล

๒) ด้านวิริยะ ควรมีความเพียรพยายามในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่และเต็มความสามารถ มีความทุ่มเทเสียสละอย่างแท้จริง ในการปฏิบัติงาน มุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานเพื่อส่วนรวมอย่างไม่ขาดตกบกพร่องต่อหน้าที่ที่จะเกิดแรงบันดาลใจมีความขยันขันแข็งในการทำงานตลอดไป

๓) ด้านจิตตะ ควรมีความเพียรพยายาม ความอดทน นึกถึงส่วนร่วมเป็นที่ตั้ง ในการปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจอย่างเต็มที่และเต็มความสามารถ เอาใจใส่จดจ่อต่องานที่ปฏิบัติด้วยความตั้งใจจริง รวมทั้งการจับตอติดตามการไปศึกษาดูงาน เพื่อให้องค์ความรู้กับบุคลากร เพิ่มเติมเพื่อให้สามารถรับมือกับปัญหาต่างๆ ในการปฏิบัติงานได้

๔) ด้านวิมังสา ผู้บริหารควรปฏิบัติงานตามแผนงานที่วางไว้และเริ่มปฏิบัติงานตามขั้นตอน และทบทวนพิจารณา ไตร่ตรอง และวิเคราะห์การปฏิบัติ งานอยู่อย่างสม่ำเสมอ เพื่อหาข้อบกพร่องนำไปแก้ไขในการปฏิบัติงานต่อไปตรง รวมไปถึงการวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานแล้วสามารถคิดหาวิธีในการแก้ไขปัญหาให้ได้

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑) ด้านฉันทะ ควรสร้างความรักในหน้าที่ของตนเองตามที่ได้รับมอบหมาย รวมถึงการสร้างเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นกับการทำงาน อันจะเป็นการเสริมสร้างการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานได้อย่างแท้จริง

๒) ด้านวิริยะ ควรทำงานด้วยความพากเพียรในการทำงาน มีความอดสาหัสตั้งมั่นในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ มานะบากบั่นเพื่อให้งานนั้นประสบความสำเร็จ มีความมุ่งมั่นที่ดีในการทำงาน มีความเสียสละอย่างแท้จริง

๓) ด้านจิตตะ ควรส่งเสริมให้บุคลากรมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานนั้นเป็นการปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจอย่างแท้จริงในการทำงาน เอาใจใส่ต่องานที่ทำและที่ได้รับมอบหมายด้วยความรับผิดชอบ รวมถึงการฝึกฝนเรียนรู้สิ่งต่างๆ เพิ่มเติมเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของตนเองให้มากยิ่งขึ้น

๔) ด้านวิมังสา ควรไตร่ตรองถึงวิธีการปฏิบัติงานให้มีความรอบคอบเพื่อให้เป็นไปตามแผนงานที่ได้วางไว้ตลอดถึงการปฏิบัติงานด้วยการคิดวิเคราะห์ถึงสาเหตุแห่งปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วหาแนวทางแก้ไขปัญหานั้นๆ ได้อย่างถูกต้อง อันเป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการทำงาน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรศึกษาถึงการนำหลักอิทธิบาทธรรม มาประยุกต์ใช้กับการบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในอนาคตต่อไป

๒) ควรมีการประยุกต์ใช้หลักธรรมอื่นๆกับการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เช่น หลักพรหมวิหาร ๔ หลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งจะช่วยให้มีแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอย่างหลากหลายมากยิ่งขึ้น

๓) ควรมีการศึกษารูปแบบวิธีการนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้กับการบริหารงานบุคคลภายในโรงเรียนเพื่อสร้างประสิทธิภาพด้านบุคลากรในการบริหารจัดการโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น ต่อไป

การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ ๓ “นวัตกรรมสร้างสรรค์ชุมชน และสังคมไทย ๔.๐”
วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ณ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บรรณานุกรม

ธนสารบัลลังก์ปัทมา,การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๒ ฉบับลงประชามติ. หมวดที่ ๕ แผนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ ๔ มาตรา ๘๐, (พ.ศ. ๒๕๕๐.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๐.

สุจิตรา บุญรัตพันธุ์. ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับรัฐประศาสนศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ ๘. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๙.